

Leerkrachten keren Amsterdam massaal de rug toe

Author(s)

Rottenberg, Adriaan; Ballafkih, Hafid; Zinsmeister, Joop

Publication date

2024

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Rottenberg, A., Ballafkih, H., & Zinsmeister, J. (2024). Leerkrachten keren Amsterdam massaal de rug toe., Socialevraagstukken.nl. <https://www.socialevraagstukken.nl/leerkrachten-keren-amsterdam-massaal-de-rug-toe/>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact/questions>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Leerkrachten keren Amsterdam massaal de rug toe

Onderwijs Wonen

De hoofdstad kampt met een groeiend lerarentekort. Dat komt vooral doordat er te weinig betaalbare woningen zijn, aldus Adriaan Rottenberg, Hafid Ballafkih en Joop Zinsmeister. In een onderzoek van de Hogeschool van Amsterdam pleiten zij voor een integrale woonwerkvisie.

Door **Adriaan Rottenberg, Hafid Ballafkih, Joop Zinsmeister**
25 maart 2024

In Amsterdam vertrekken er jaarlijks veel meer leerkrachten dan erbij komen. Vooral basisscholen ondervinden daar de nadelen van. Behalve te weinig leraren heeft de hoofdstad ook te weinig woningen.

Het gevolg is dat leerlingen geregeld iemand anders voor de klas zien staan

Hoe het woningtekort en het leerkrachtentekort elkaar beïnvloeden, weten we niet. Duidelijk is wel dat leraren in Amsterdam zich vaak oriënteren op wonen en werken elders en Amsterdam ook daadwerkelijk de rug toekeren. Het gevolg is dat leerlingen geregeld iemand anders voor de klas zien staan. Telkens weer een nieuw mens voor de klas botst met de behoefte van leerlingen aan stabiliteit en continuïteit.

Huurgrens

Het grote woningtekort in de hoofdstad leidt tot dermate hoge woonkosten dat die voor mensen met een bescheiden of modaal inkomen, zoals startende leerkrachten, niet of nauwelijks zijn op te brengen. Mede daardoor stappen leerkrachten over naar ander werk of verhuizen ze naar gebieden buiten Amsterdam. Plaatsen waar nog wel betaalbare woningen beschikbaar zijn.

Om überhaupt in Amsterdam te kunnen wonen, heb je veel geld nodig

Grote gemeenten zoals Amsterdam hebben voorrangregelingen voor werknemers in cruciale beroepen. Leraren vinden deze voorrangregelingen weliswaar interessant, maar wijzen er in ons onderzoek tegelijkertijd op dat het aantal voor hen beschikbare passende woningen te klein blijft.

Om überhaupt in Amsterdam te kunnen wonen, moet je flink de beurs trekken. Zelfs met een dubbelmodaal inkomen is een koopwoning in Amsterdam voor de meeste mensen geen haalbare kaart. Huren dan? Wie in aanmerking wil komen voor een sociale huurwoning in de hoofdstad moet ongelooflijk veel geduld hebben. Tijdens het wachten moet je echter niet zoveel gaan verdienen dat je inkomen boven de huurgrens uitkomt, want dan vervalt je recht op een sociale huurwoning.

Onbetaalbaar

Omdat een woning in de vrije huursector voor vele leraren onbetaalbaar is, passen ze allerlei tactieken toe om in een sociale huurwoning te kunnen (blijven) wonen. Spookwonen, scheefhuren en inkomens kunstmatig laag houden, zijn de meeste beproefde ervan. Als al hun tactieken geen effect sorteren, besluit veel leraren na verloop van tijd om Amsterdam te verlaten. Weer een leraar minder.

Het tekort aan geschikte huisvesting ligt vooral aan de beperkingen voor doorstroom. Er zijn onvoldoende huizen beschikbaar voor leerkrachten die uit hun starterswoning willen verhuizen omdat ze willen samenwonen en een gezin willen stichten.

Bestemming elders

Pabostudenten wonen op kamers of bij hun ouders thuis, soms in Amsterdam, maar vaker erbuiten. Studenten die op een studentenkamer wonen, moeten deze na afronding van hun studie verlaten. Veel pabostudenten kiezen ervoor om door te studeren, voor hun master, en niet of slechts kort voor de klas te staan, en vervolgens heel ander werk te gaan doen.

Je moet het je immers wel kunnen permitteren om als leerkracht te wonen in Amsterdam

Door voor een vervolgopleiding te kiezen, kunnen studenten op hun kamers blijven wonen en de jacht op een passende woning in Amsterdam even uitstellen.

Pabostudenten van buiten Amsterdam gaan na afloop van hun studie vaak terug naar de dorpen of steden waar ze geboren en getogen zijn. Dat doen ze om meerdere redenen. Wat vooral telt, is dat je meer kans hebt om een geschikte en betaalbare woning te vinden. Maar ook is lesgeven in de regio minder zwaar. Je wordt minder geconfronteerd met overvolle klassen en ook is het aantal kinderen met leerachterstanden of gedragsproblemen kleiner.

Pabostudenten afkomstig uit Amsterdam kiezen er na hun afstuderen meestal voor om op een basisschool in hun stad te gaan werken. Maar ook velen van hen vertrekken uiteindelijk, vanwege het gebrek aan geschikte en betaalbare huisvesting. Je moet het je immers wel kunnen permitteren om als leerkracht te wonen in Amsterdam.

De door ons bevroegde leerkrachten geven aan dat ze op maximaal 20 minuten reisafstand van school willen wonen. Verhuizen uit de Amsterdam betekent dus vrijwel altijd dat leraren er niet langer lesgeven.

Op termijn leidt dat onvermijdelijk tot een toename van de sociale ongelijkheid

De tekorten aan leraren en woningen samen leiden tot merkbare verslechtering van het onderwijs en op termijn tot een toename van de sociale ongelijkheid. Sterker nog, door het woon- en werkprobleem ontstaat zelfs een dubbele ongelijkheid. Daarvan zijn leerkrachten, en na hun vertrek, vooral de kwetsbare inwoners van de stad, het slachtoffer.

Een ongewenste situatie, maar valt die af te wenden?

Integrale visie

Het lerarentekort in Amsterdam is niet alleen op te lossen door leerkrachten voorrang te verlenen op de woningmarkt. Daarmee bied je geen oplossing voor de andere oorzaken van het lerarentekort, zoals de hoge werkdruk en het relatief lage salaris. Of voor de overvolle klassen, het grote aantal kinderen met leerachterstanden of gedragsproblemen, het gedrag van onbereikbare, bemoeizuchtige of brutale ouders, de wurgende bureaucratie, en het uitpuilende en dwingende lespakket. Ook voor die problemen moet een oplossing gevonden worden, wil lesgeven in Amsterdam aantrekkelijk blijven.

Dat wonen en werken in Amsterdam vrijwel onbetaalbaar is geworden, is een maatschappelijk probleem van formaat geworden. Om voldoende mensen te vinden voor het grote aantal openstaande vacatures, van onderwijs tot zorg, is er kortom dringend behoefte aan een integrale woonwerkvisie. De ontwikkeling en concrete uitwerking van de in die visie gemaakte keuzen ten aanzien van onderwijs, wonen en werken en mobiliteit zal ongetwijfeld politiek de nodige stof doen opwaaien.

Adriaan Rottenberg is zelfstandig onderzoeker, Hafid Ballafkih is lector Arbeid en Human Capital in Transitie. Joop Zinsmeister is docent HRM en onderzoeker bij Worklab. Ballafkih en Zinsmeister zijn verbonden aan de Hogeschool van Amsterdam. Lees het onderzoek [“Als leerkracht wonen in Amsterdam, ik kan me het niet permitteren: Onderzoek naar de woonwerkkeuze van leerkrachten in Amsterdam”](#).

Foto: Beer Bergman ([Flickr Creative Commons](#))